Nicu GAVRILUTA

CLONAREA – BLASFEMIE SAU BINECUVÂNTARE? Structuri mitico-religioase, controverse etice si consecinte sociale

1. Structurile mitico-religioase ale clonarii

Etimologic, cuvântul clonare provine din grecescul *klon*, tradus in limba româna prin "germen", "vlastar" sau "ramurica". Clonarea ar fi, asadar, operatiunea de creare a unui germene dintr-un material genetic preexistent. In termenii literaturii de specialitate, procesul de clonare ar fi unul ce se refera la un "grup de celule sau organisme identice, derivate dintr-o singura celula sau dintr-un singur individ, printr-o modalitate de reproducere asexuata"1. Accentul cade pe "celula", inteleasa ca fiind "unitatea structurala, functionala si genetica a organismelor vii"2.

A devenit astazi un truism clasificarea clonelor in *naturale* si *artificiale*. Primele, având acelasi genotip, "au

predispozitii asemanatoare la boli si prezinta, in principiu, anomalii similare”3. Cele artificiale pun insa probleme mai complicate. Asupra lor nu voi insista aici, cu atât mai mult cu cât nu intentionez a aborda tema din perspectiva biologului si/sau geneticianului.

Punctul meu de vedere este unul al cercetatorului interesat de structurile mitico-religioase si de consecintele sociale ale clonarii in lumea contemporana. Tocmai de aceea cred ca o succinta referinta la momentul “Dolly” din scurta istorie a clonarii poate fi suficient de semnificativ.

In 27 februarie 1997, revista *Nature* publica un text realmente spectaculos: clonarea primului mamifer, oaia denumita Dolly. A fost “primul mamifer clona obtinut prin tehnica clonarii din celule adulte”4. Institutul Roslin din Scotia a fost locul istoricului eveniment, iar echipa de cercetatori a fost condusa de Jan Wilmut. Au fost necesare in prealabil mai multe incercari, insa reusita a fost urmata de clonarea a doua vaci si a cincizeci de soareci.

Acest exepriment ultramediatizat despre clonarea primului mamifer la sfârsit de secol XX contine câteva secvente procesuale apte a fi interpretate mitico-religios. Despre ce este vorba? Modificarile structurale aduse organismului lui Dolly o aratau a fi mai in vârsta decât era in realitate. E posibil ca materialul genetic sa fi “retinut” ca apartine unui exemplar ovin de 6 ani. Altfel spus, mieluta Dolly si-a facut intrarea festiva in lume “acumulând” deja de la nastere 6 ani. “Wilmut a elaborat o metoda prin care «memoria» materialului genetic trebuia stearsa”5. Se pare ca partial a reusit, din moment ce toate celulele ovine “au uitat ca sunt celule adulte, diferentiate si nucleul lor, ajuns in ovocitul anucleat, s-a comportat ca nucleul oricarui zigot”6. In concluzie, embrionul s-a dezvoltat normal. Totusi, acest procedeu celular, echivalent spalarii creierului, n-a reusit in totalitate din moment ce “Dolly, mieluseaua nounouta, poarta mutatiile vechi ale donatoarei sale de material genetic”7.

Ei bine, problema stergerii de memorie a celulei si a reprogramarii nucleului de a lua viata de la inceput se mentin si in cazul clonarii umane. Se stie cu certitudine ca ovulul acumuleaza proteine pe care embrionul le foloseste pâna in momentul când devine el insusi capabil, prin genele sale, sa-si sintetizeze proteine. De exemplu, embrionul de oaie foloseste proteinele acumulate pâna la a patra diviziune de la fecundatie, adica pâna la nivelul de 16 celule. Prin clonare, noi introducem nucleul unei celule adulte in ovocitul anucleat. Din acest nucleu deriva altele care trebuie in mod obligatoriu ca intr-un *timp util* sa fie capabile a sintetiza proteinele necesare embrionului.

Or, realmente straniu imi pare a fi faptul ca aceste nuclee isi “uita” functia! Desi mature, ele nu sintezizeaza imediat proteine. Parca cineva (sau ceva) le-a blocat, obligându-le sa reia totul de la capat. La oaie exista insa avantajul ca intervalul de diviziune pâna la nivelul celor 16 celule (când embrionul foloseste proteinele acumulate in ovul) este suficient de mare pentru a permite materialului genetic sa se adapteze si nucleelor sa sintetizeze proteinele necesare supravietuirii.

In cazul omului, rezervele de proteine din ovul necesare embrionului sunt epuizate deja la cea de-a treia diviziune. Timpul e prea scurt pentru ca nucleul sa mai poata fi reprogramat pentru sinteza. Intrebarea este: *se poate stimula nucleul pentru a fi reprogramat in timp util*? Deocamdata, raspunsul oamenilor de stiinta nu este unul ferm.

Toate aceste procese genetice, cu toate dificultatile pe care le comporta, mie nu mi se par a fi deloc intâmplatoare. O posibila cheie a misterului amneziei poate fi cea prezentata de Mircea Eliade in nuvela sa *Les trois graces*. Istoricul religiilor observa un fapt elementar din lumea viului: bacteriile se inmultesc la *nesfârsit*, de peste trei miliarde de ani, fara sa-si fi schimbat in mod esential fondul genetic. Or, in cazul omului, fondul genetic este schimbat pentru ca, prin diviziunea celulelor, moleculele de ADN din nucleu sufera importante *erori de copiere*. Dupa 50-80 de diviziuni celulare, efectul acestor erori de copiere devine atât de puternic incât celula moare.

Intrebarea ar fi urmatoarea: *de ce, in cazul omului, exista o limita (50-80 de diviziuni celulare) sub care efectele erorilor de copiere sunt suportabile*? Absolut semnificativ, scrie Eliade, este faptul ca exista *in nuce*, in potenta, o anume capacitate a ADN-ului de a-si conserva structura! Aceasta tendinta ascunsa, mascata, este deosebit de importanta caci ea permite organismului uman sa-si asigure imunitatea si informatiei genetice sa-si conserve o anume "puritate". Tendinta mentinerii neschimbate a materialului genetic uman elimina si orice alt corp strain cu o alta structura de ADN.

Se pare, observa Mircea Eliade, ca un efect al pierderii controlului asupra materialului genetic dupa mai mult de 50-80 de diviziuni celulare ar fi *imbatrânirea*. Cu cât ADN-ul nu-si mai conserva structura, cu atât organismul imbatrâneste. Or, teza realmente spectaculoasa a lui Eliade este aceea ca *genele controlului sunt urme târzii, ramasite stravechi, a capacitatii fantastice a primelor celule umane de a se regenera si de a ramâne vesnic tinere*. In mod normal diviziunea celulelor ar trebui sa duca la regenerarea si chiar intinerirea organismului uman. Or, acum, acest firesc proces al regenerarii este anulat – dincolo de o anume limita – chiar de ritmul demential, suspect de accelerat, anarhic, haotic, in care celulele corpului uman prolifereaza. E ca si cum am avea de-a face cu un subtil proces de creatie devenit brusc amnezic, amputat in intentionalitate, ateleologic.

Interpretarea pe care hermeneutul Eliade o ofera acestui mister – intr-o scriere literara saturata de un "realism magic" – este ca, de fapt, *aceasta amnezie a celulelor umane ar fi tocmai pedeapsa data de Dumnezeu primilor oameni in urma pacatului originar*. Celulele au fost pedepsite sa "uite" ca se mai pot regenera permanent si ca ca omul a avut, de la Dumnezeu, viata vesnica. O expresie a pedepsei administrate protoparintilor ar fi imbatrânirea si moartea.

O axioma pe care si-o asuma dintotdeauna teologul este aceea ca Dumnezeu, in ipostaza sa de demiurg, nu-si distruge propria creatie. Altfel spus, omul contemporan ar avea aceeasi inzestrare biologica cu Adam si Eva, doar ca ea a trecut, prin anumite mecanisme ale ei, pe un plan secund. Eliade merge cu

interpretarea sa la limita: el sustine ca *taina vietii vesnice se afla in continuare inscrisa in codul nostru genetic*, numai ca acum, gratie pedepsei divine, ea se manifesta ca tendinta in cel mai izbitor contrariu al ei: in boala grava, chiar incurabila. Nu intâmplator, cancerul este provocat de "o proliferare excesiva si anarhica a celulelor unui tesut sau organ"8. Procesul de diviziune si de regenerare a corpului exista, numai ca este dat peste cap de ritmul accelerat in care diviziunea celulara are loc.

Solutia ar fi aceea de a gasi cheia reglarii normale, adica originare, a ritmului diviziunii celulare. Dereglajul este mult mai evident in cazul bolilor grave (cum ar fi cancerul) si tocmai de acolo ar trebui inceputa cercetarea. In joc este o provocatoare *teologie a bolii* pe care un personaj din nuvela lui Eliade o expune cu maxima dezinvoltura. Ea incepe cu o intrebare capitala: "de ce, foarte curând, toti bolnavii de cancer vor fi nu numai vindecati, ci regenerati si reintineriti, in timp ce vor trece foarte multi ani pâna când biologia medicala va reusi sa identifice procesul de regenerare periodica si intinerire aplicabil oamenilor sanatosi?"9 Pentru ca numai cel amenintat de marea primejdie are si formidabila sansa de a redobândi ceva din conditia paradisiaca a omului. (In cadrul nuvelei lui Eliade era vorba de tinerete fara batrânete – nu si de viata fara de moarte.) Dusa spre o limita a ei, aceasta teologie a bolii ar reactualiza gânduri eretice de genul celor formulate de Luther care ne indemna sa pacatuim "caci numai astfel vom fi mântuiti..."10.

Voi incerca sa realizez o paralela intre clonare si amnezia celulelor umane din procesul bolilor grave cu scopul de a ma opri asupra unor date care mi se par realmente semnificative.In primul rând, ar fi vorba de inactualitatea acestei fascinante teologii a bolii, expusa sintetic de Eliade in nuvela amintita. Pâna acum, cel putin, suferinzii de cancer – cu notabile exceptii – stau cu totii sub semnul implacabil al mortii si nicidecum al regenerarii si reintineririi. Sansa revigorarii biologice o au mai curând cei ce au acces la noile tehnologii si banii necesari unui tratament foarte special. Cât priveste calea salvarii prin pacat, chiar daca ar fi propovaduita acum intr-un mediu românesc preponderent neprotestant, ea ar avea sanse foarte mici de a fi bine inteleasa...

In al doilea rand sunt convins ca exista o clara apropiere intre amnezia procesului de creatie al celulelor si amnezia nucleelor transplantate in cazul clonarii umane. Concluzia ar fi ca ambele pot fi citite in cheie religioasa: tur*Dumnezeu interzice omului, propriei sale creaturi, sa devina la rândul sau creator*. Niciodata faptura umana nu a creat ceva perfect, desavârsit, asemenea lui Dumnezeu. Atunci când a reusit totusi sa creeze ceva durabil, omul a facut-o prin "consum de energie si substanta", cum ar spune Nae Ionescu. A facut-o prin sacrificiu, fapt exemplar argumentat de Eliade in *Comentarii la legenda Mesterului Manole*.

In al treilea rând, cele expuse pâna acum cu privire la fenomenul clonarii reactiveaza anumite fantasme mitologice stravechi. Cred ca ar fi vorba de *mitul eternei reintoarceri* la o stare de excelenta a trupului, o stare care ii declanseaza omului modern nostalgia dupa o conditie paradisiaca. Daca luam in calcul si motivul crearii unei mutatii spectaculoase a speciei umane prin tehnica

clonarii, combinata cu altele, atunci avem suficiente motive sa interpretam clonarea ca o incercare de invingere a timpului si istoriei si de recuperare a cât mai mult posibil din conditia originara a omului.

O alta fantasma mitico-religioasa pusa in joc de experimentele clonarii este cea de ordin soteriologic. Invingându-si servitutile trupului si conditia sa decazuta, omul ar putea atinge prin clonare eliberarea, chiar mântuirea. Când am in atentie mântuirea ma gândesc la provocatorul fenomen al clonarii lui Iisus si a realizarii *parousiei* cu ajutorul superperformantei tehnici omenesti. Asupra acestor provocatoare chestiuni voi reveni insa altadata.

2. Avantajele clonarii

Dincolo de acesta interpretare mitico-religioasa, clonarea – indiferent de formele ei – a provocat discutii si controverse etice. Ele au fost deja anuntate intr-o serie de carti si filme11 care abordau tema intr-un scenariu (pe atunci) stiintifico-fantastic. Astazi, când realitatea bate fictiunea, polemica in jurul clonarii este centrata, din punctul meu de vedere, pe avantaje si dezavantaje, dar si pe iminenta disolutie a unor valori morale si religioase clasice.

Voi pune fata in fata avantajele si dezavantajele clonarii, apoi voi avea in atentie argumentele fiecarei parti. O sinteza asupra avantajelor clonarii ar putea arata astfel:

a) Prin clonare, *cuplurile sterile ar putea avea copii*. Imposibilul ar deveni posibil, gratie manipularii zestrei genetice a cel putin unuia dintre parinti. In acest caz, "zigotul ar rezulta din fuziunea unei celule a sotului cu un ovocit preluat de la sotia sa sterila"12.

b) Femeile singure ar putea avea, la rândul lor, copii. Mai mult, ar putea renunta la inseminarea cu sperma dintr-o banca si s-ar putea multiplica sub chipul unei clone. Femeia s-ar naste pe ea insasi, asemenea zeilor de altadata. (Iata cum se reactiveaza prin clonare un alt motiv mitologic: cel al nasterii omului din sine insusi!).

c) Barbatul celibatar va putea deveni si el tata.

d) Eliminarea avortului genetic, asa ar putea fi formulat un alt mare avantaj al clonarii umane. Sotul unei femei sterile va putea avea un copil nu doar in afara familiei, prin inseminare artificiala cu o femeie fertila. Prin tehnica clonarii, el va obtine copilul inclusiv cu aportul direct al sotiei sterile, care va oferi gene extranucleare transmise prin ovocit. Iata cum mitul veterotestamentar al nasterii prin colaborarea barbatului fertil (Iacov) cu sotia sterila (Rahela) si slujnica fertila (Bilha) este reactualizat, gratie clonarii, intr-o versiune postmoderna si desacralizata.

e) Lezbienele si homosexualii vor cunoaste si ei, minoritarii, multumirea de a fi parinti. Cuplul de lezbiene s-ar putea clona in familie, in schimb homosexualii ar fi pasibili de "infidelitate genetica": copilul lor ar primi gene extranucleare de la femeia donatoare a ovocitului.

f) Un alt avantaj al clonarii ar avea in atentie noile sperante pe care ni le-am pune in faptul ca majoritatea

clonelor s-ar putea intelege mai bine cu "parintii" lor. Astfel, *conflictul dintre generatii s-ar diminua si chiar stinge*.

g) Evitarea nasterii copiilor cu boli ereditare, asa suna un alt avantaj al clonarii. Astazi se stie bine ca genele responsabile de aparitia unor boli ereditare se manifesta preferential la unul dintre sexe In cartea sa *Ce este clonarea?*, Oana Grancea aminteste doua asemenea situatii. Prima este cea referitoare la hemofilie si are efecte devastatoare la baieti, iar cea de-a doua (distrofia musculara Duchenne) se produce la 1 din 2.600-3.000 de nou-nascuti tot de sex masculin. Or, clonându-se partenerul sanatos s-ar putea elimina ghinionul nasterii de copii bolnavi! Mai mult decât atât, daca cuplul purtator al unei boli ereditare ar avea, totusi, un copil sanatos, l-ar putea clona pe acesta pentru a putea evita nasterea altuia bolnav. (O alta cale ar fi avortul in serie, atunci când se depisteaza la timp sarcina cu un copil bolnav.)

h) Clonarea pentru tesuturi si organe. Iata un posibil scenariu pâna mai ieri atribuit, pe buna dreptate, unui macabru film SF: "se creeaza o clona a celui care are nevoie de un organ pentru transplant. La vârsta de sase saptamâni, embrionului i se extirpa telencefalul, adica partea din care se dezvolta creierul. Deci clona nu va fi umana, din cauza lipsei creierului. Embrionul isi va continua dezvoltarea in uterul unei mame-surogat, de unde va fi extras prin cezariana. Dupa nastere, clona mentinuta in viata prin hranire intravenoasa si sustinerea artificiala a functiilor vitale, va fi crescuta cu ajutorul unor injectii cu hormoni. Organele sale ar fi perfect compatibile pentru transplantarea la «original»"13.

i) In timp, prin *clonare somatica* ar putea fi abandonata reproducerea sexuata. In acest fel, parintele ar fi in masura sa-si transmita genele in proportie de 100%.

j) Clonarea ar face cu putinta mutatia genetica multasteptata, cea care ar duce la creearea unui *om nou*, cu date psihofiziologice si spirituale iesite din comun. In joc este o noua varianta a *mitului eroului salvator* care, gratie stiintei de ultima ora, va putea provoca mutatia superioara a intregii rase umane.

k) Prin clonare s-ar putea rezolva nefericitele cazuri in care un copil suferind (de infectie renala, de exemplu) nu si-ar putea salva viata prin transplant. Atunci, cu ajutorul *clonelor donatoare de nuclei*, i se va produce un "frate" de la care i se va extirpa apoi rinichiul.

l) Operatiunea de clonare ar putea "invinge" moartea. Iata un posibil exemplu: in urma unui accident, sotul moare, copilul intra in coma, iar sotia in imposibilitatea de a mai deveni mama. Or, sansa este ca acel copil sa mai poata trai doar prin clona sa.

m) Tot pe lista avantajelor clonarii sunt mentionate si acele situatii in care *parintii bolnavi mai pot "supravietui" mortii doar prin clonele lor*.

Toate acestea sunt doar o parte dintre avantajele in care cred partizanii clonarii. Pentru a si le sustine, ei recurg la o serie de argumente. Unul dintre ele are in atentie disolutia unor tabu-uri sociale: daca se permite avortul, atunci de ce nu s-ar putea permite si clonarea? Un altul se refera la faptul ca Dumnezeu insusi ar permite clonarea, din moment ce nu se opune "unui zigot sa se imparta in doua jumatati pentru a lua nastere doi gemeni identici"14. Urmatorul argument proclonare

ofera o alta versiune vorbei populare “pofta vine mâncând”. Pe masura ce rezultatele pozitive ale clonarii vor fi mai bine cunoscute, atunci si receptivitatea sociala fata de aceasta controversata tehnica va creste. Asa s-a intâmplat si cu fecundarea “in vitro”, care acum 20 de ani era interzisa in SUA, dar si cu transplantul de cord, considerat “inadmisibil” in mentalul social occidental al anilor ’60 din secolul trecut.

3. Dezavantajele clonarii

Imediat dupa 1997, când au fost intens mediatizate avantajele tehnicilor de clonare si argumentele adiacente, au aparut si reactiile adverse. Adversarii clonarii si-au formulat si mediatizat convingerile, incercând astfel sa argumenteze urmatoarele dezavantaje:

a) Din punct de vedere mental, *locuitorii planetei nu sunt suficient de bine pregatiti* pentru a accepta provocarile si noutatile pe care le-ar aduce noile tehnici de clonare.

b) Exista *o substantiala adversitate si chiar repulsie fata de orice noutate* cae provoaca vietuirea stereotipa si canoanele simtului comun. Or, clonarea este o asemenea noutate.

c)Fabricarea omului anencefal pentru “piese de schimb” ar putea soca opinia publica. Faptul ar putea fi interpretat si ca o limita a desacralizarii trupului uman, creatie unica a lui Dumnezeu. S-ar putea ajunge la strategii tehnice de eliminare din viata unui embrion a partilor “inutile”, pastrându-se doar acea secventa care ar produce organul dorit. La limita, s-ar obtine “inimi fara corp, ficati fara corp, rinichi fara corp etc.”15.

d) Exista *un imens procent al ratarilor*. Aproape 98% dintre embrioni nu ajung sa fie implantati mamelor surogat. Ei mor in timpul evolutiei sarcinii, sau imediat dupa nastere.

e) Clonele supravietuitoare mostenesc sau dobândesc anomalii de functionare. Jan Wilmut, “tatal” lui Dolly, era aproape sigur de faptul ca multi copii clonati se pot naste cu maladii congenitale, asa cum s-a intâmplat si in cazul experimentelor de clonare animala.

f) Pe moment, clonarea umana ar fi o *operatie costisitoare*, aproape imposibil de concretizat16.

g) Cultiva o fixatie genotipica, o vinovata identitate a oamenilor, fapt ce *ar anula individualitatea si specificul persoanei umane*.

h) Omul, expert al clonarii, *se substituie lui Dumnezeu*, anulând misterul si sacralitatea iubirii.

i) Clonelor li se poate determina destinele. Impotriva vointei lor, ele pot deveni ceea ce creatorul lor doreste. Clona ar fi, asadar, o ipostaza (post)moderna a servului desavârsit.

j) Conform interpretarii lui Hans Jonas, *clonele ar fi o expresie frusta si reprobabila a stereotipiei,* situându-se in antiteza cu minunata diversitate a naturii17.

k) Trupul uman ajunge o marfa vânduta pe bucati. Se incalca astfel un celebru principiu kantian: “Persoana umana devine mijloc, iar nu scop”18.

l) Clonând pe cineva drag, dar demult trecut in lumea de dincolo, dai curs unei *vinovate iresponsabilitati* si unor psihanalizabile capricii omenesti.

m) Pot aparea si se pot induce neasteptat *periculoase anomalii ale clonarii*. Se pot induce si boli genetice din partea celui ce doneaza nucleul, dar si prin intermediul ADN-ului mitocondrial provenind din partea mamei.

n) O acuza importanta s-a adus cu privire la "*fertilitatea si longevitatea organismelor clonate*"19. Se stie ca, odata cu trecerea timpului, survine si o scurtare progresiva a secventelor de ADN situate la extremitatea cromozomilor si numite *telomeri*. Rezulta "banalul" proces de imbatrânire. Departe de a-l invinge, clonarea il accelereaza, ratând, deocamdata, sansa de a implini stravechiul mit al "tineretii fara batrânete".

o) Exemplarele animale clonate pot produce *importante dezechilibre ale ecosistemelor*.

Asadar putem observa existenta unei diversitati a dezavantajelor clonarii, fapt ce mentine caracterul problematic al temei. In momentul de fata, polemica continua. Ea are ca obiect si unele consecinte juridice si sociale pe care le-ar putea provoca generalizarea intr-un viitor apropiat a tuturor practicilor de clonare umana.

4. Posibile urmari juridice si sociale ale clonarii umane

O consecinta semnificativa din punct de vedere social ar putea fi anticipata pornindu-se de la experimentul newyorkez al anului 1998. Trei medici universitari – Jamie Girfo, John Zhang si Hui Liu – au pus la cale un experiment stiintific20 care a dus la inedita formula sociala a unui copil cu trei parinti biologici: doua mame si un tata. (Alteori, situatia se poate inversa, insa problema ramâne.) Intrebarea este urmatoarea; cum se va raporta copilul la cele doua mame? Una dintre ele – cea care i-a dat mai putin (genele extranucleare) – l-a purtat in burta si are toate sansele de a-i crea iluzia unei mame depline. Oricum, componenta clasica a familiei este, in aceasta situatie, anulata.

O alta posibila urmare juridica a clonarii umane ar avea in atentie strania relatie dintre parinti si clone. Sunt parintii clonelor adevarati parinti? Sunt clonele veritabili copii? Din alt punct de vedere, parintele nu are in "persoana" clonei un fiu sau o fiica, ci un alter-ego! Intrebarea este: Ce drepturi sociale si juridice va avea clona in acest caz? O complicata situatie familiala poate fi si aceea in care parintele are un copil natural si o clona. Dilema apare atunci când se pune problema mostenirii.

Adeptii clonarii umane si-au motivat optiunea invocând si imensa binefacere pe care o va avea umanitatea in conditiile in care va fi populata de copii ale lui Einstein, Beethoven, Newton, sau de o multime de genii precum Leonardo da Vinci. Numai ca o asemenea argumentatie este (cel putin acum) absurda. Se stie bine ca o clona copiaza zestrea genetica a celuilalt, dar absolut nimic din personalitatea sa. Poti lesne obtine un Einstein banal, sau chiar idiot, ceea ce ar fi o curata "blasfemie". Din punct de vedere moral, se pune insa intrebarea: cine justifica nefericita conditie de cobai a unui "geniu" clonat?

Provocatoare prin ineditul ei este si situatia in care o femeie va da nastere propriei clone. In mod firesc, ne putem intreba – fara a avea, deocamdata, certitudinea corectitudinii unui raspuns: ce va fi clona: fiica, sora sau un alter-ego al femeii? Ce statut social si juridic va avea? In ce relatie va fi cu "fratii" ei naturali? Absolut spectaculoasa poate fi insa ipostaza in care clona poate semana perfect cu tânara mama si, prin urmare, tatal se poate (din nou) indragosti de ea!

Indiferent de ipostazele pe care suntem dispusi sa le concedem clonei- de fiu/fiica, "frate" al tatalui sau "sora" a mamei – relatiile clasice de tip familial sunt bulversate. In joc este modelul unei (posibile) noi familii pe care o vom intâlni (frecvent?) in mileniul trei. Pentru a ajunge aici va trebui sa ne asumam avantajele si dezavantajele clonarii, efectele ei juridice si sociale, respectiv subtila reactivare printr-un experiment stiintific a unor stravechi fantasme mitico-religioase. Acesta este, in fond, mesajul principal al conferintei de fata.

Note:

1 Oana Grancea, *Ce este clonarea*, Editura Teora, Bucuresti, 1999, p. 15.

2 *Ibidem*, p. 7.

3 *Ibidem*, p. 20.

4 *Ibidem*, p. 40.

5 *Ibidem*, p. 41.

6 *Ibidem*.

7 *Ibidem*.

8 Mircea Eliade, *Les trois graces*, editie ingrijita de Eugen Simion, Editura Fundatiei Culturale Române, Bucuresti, 1992, p. 130.

9 *Ibidem*, p. 148.

10 *Ibidem*, p. 149.

11 Am putea exemplifica cu David Ropic/Rorvic, *The Cloning of a Man*, 1978, film ce avea ca tema clonarea unui milionar; *The Boys from Brasil*, un film despre un grup de clone ale lui Hitler; *Blade Runner*, productie cinematografica americana din anii '80, despre o clona care-i ataca pe oameni, iar lista acestui gen de filme ar putea continua.

12 Oana Grancea, *op. cit.*, p. 53.

13 *Ibidem*, p. 54.

14 *Ibidem*, p. 69.

15 *Ibidem*, p. 55.

16 "Daca s-ar proceda acum la clonarea umana, ar trebui recoltate 400 de ovocite de la femei tratate hormonal pentru poliovulatie, astfel incât de la fiecare femeie sa se recolteze, in medie, câte 10 ovocite. Se presupune ca dupa transferul nucleilor in ovocitele enucleate, ar ramâne la sfârsitul perioadei de dezvoltare *in vitro* 50 de bastoclisti viabili.Acestia vor fi transplantati in uterele a 50 de mame surogat, dar numai 10 dintre ele vor incheia sarcina la termen. Un singur produs va fi, insa, viabil" (Marius V. Cârlan, *Clonarea animalelor si consecintele clonarii*, Editura Junimea, Iasi, 2001, pp. 70-71).

17 Pentru detalii vezi parintele Juvenalie, *Teroristii uterului. Terorism, stiinta si etica inceputurilor vietii. Eseu de bioetica a gestatiei*, Editura Anastasia, Bucuresti, 2002, p. 226.

18 *Ibidem*, p. 229.

19 *Ibidem,* p. 231.

20 Pentru detalii vezi Oana Grancea, *op. cit.*, p. 49.